

Kritisch denken

Hoewel ze vurig praat met haar pop, zit mijn kleindochter nog in de fase van het louter benoemen van dieren en dingen die in een leesboekje staan afgebeeld. O-li-fant, Bum-ba, kro-ko-dil en zelfs trac-tor en vuil-nis-bak. Daar wordt dan wel eens bij verteld dat "kind-je in groot bed slaapt" en "var-ken-tje knor-knor zegt", maar een verhaallijn is echt nog niet aan de orde. Laat staan een inleefproces in de personages die de verhaalwereld bevolken. Ze is daarvoor nog te jong. Als opa hoop ik dat het niet te lang meer duurt. Via vertellingen krijgt de wereld van een kind namelijk vorm. Op die manier werden trouwens ook eeuwenlang ervaringen en kennis doorgegeven.

Jeugdacteur Marc de Bel schreef exclusief voor MOS "Rovers in het Biezebos!". Een verhaal met de *Boeboeks* als hoofdpersonages. Jonge lezertjes - mijn kleindochter hoort daar nog niet bij - maken kennis met Pit en Puf en creëren daarna hun eigen Boeboekpersonage. Ze beleven de rest van het verhaal uit Boeboekperspectief. Ze kijken met Boeboekogen en voelen met een Boeboekhart. Bij het verhaal hoort een *lespakket* waarmee MOS leerkrachten uit het basisonderwijs op weg helpt om aandacht te hebben voor Duurzame Ontwikkeling. MOSterd sprak met de auteur, ook een gekke "opie", die hoopt dat hij de jeugd van veel Vlaamse kinderen heeft verrijkt en plezieriger gemaakt.

MOSterd sprak er trouwens wat op los de laatste maanden.

MOSterd had ook een interessant gesprek met Damiaan Ovaere (directeur) en Hans Cappelle (ouder) van VB Ter Bank in Heverlee. De school slaagde erin een belangrijke energiebesparing zonder comfortverlies te realiseren. Je kunt dat waarmaken door er o.a. voor te zorgen dat het comfort in alle klaslokalen op een optimaal niveau is ingesteld, zodat niemand de behoefte voelt om aan het systeem te "prutsen".

In maart 2009 nam Bart Devos, leerling van het Sint-Janscollege uit Poperinge, deel aan het Wereldwaterforum 'Bridging Divides for Water' in Istanbul. MOSterd sprak met hem. Hij vertelt over zijn ervaringen. Hij heeft o.a. geleerd dat er niet altijd een grote theorie of een wetenschappelijke stelling achter een engagement moet schuilgaan. Jongeren moeten in de eerste plaats kritisch leren denken.

Knap dat een jonge kerel dat al heeft geleerd. MOS probeert die belangrijke boodschap ook in het brandpunt te plaatsen. Geen blijvende milieusparende houding en eerbied voor het leven, zonder kritische confrontatie met verschillende opvattingen en nuances. Geen evolutie van inzicht over gedragsverandering tot gewoonte, zonder kritische zelfreflectie.

Kritische interesse voor anderen, andere meningen en andere levenswijzen wordt trouwens versterkt door veel te lezen. Verhalen van Marc de Bel bijvoorbeeld. Kritisch denken veronderstelt woorden, uitbreiding van woordenschat, constructie van zinnen, nuances leren kennen. Soms, bij een moeilijkere tekst, in een eenzaam gevecht met het papier. Lezen en opnieuw lezen. Trachten te begrijpen wat er staat in complete onderdanigheid. Leren toegeven dat je eerste interpretatie wel eens verkeerd kan zijn. Dat is precies hetzelfde als inzien dat je vooroordelen tegenover iemand of iets onterecht waren. De eerbied voor een tekst verschilt trouwens intrinsiek niet veel van eerbied voor het leven zonder meer. Eerbied voor Duurzame Ontwikkeling. En waar leer je dat? Het liefst op zoveel mogelijk plaatsen tegelijk. Thuis en op een democratisch ingestelde MOS-school bijvoorbeeld.

Mijn kleindochter praat met haar pop. En antwoordt in de plaats van haar pop. Dat is een soort "inwendige" monoloog: de kiem van het (kritisch) denken?

Eric Craenhals

kinderen en boeken

